

ПОЗОРИШНИ ФЕСТИВАЛ БАЛКАНСКОГ КУЛТУРНОГ ПРОСТОРА
THEATRE FESTIVAL OF BALKAN CULTURAL SPACE

ХРОНИКА ФЕСТИВАЛА

Број 2

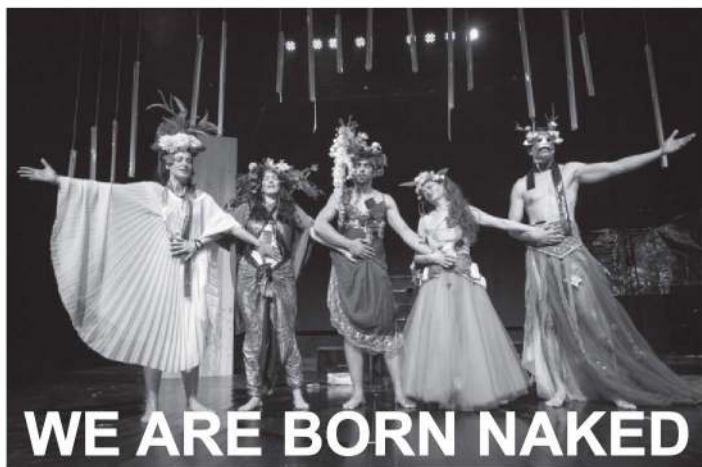
Среда, 13. март 2019.

ПОКРОВИТЕЉ
ФЕСТИВАЛА

ГРАД НИШ

Вечерас две представе

О ПРЕЛАСКУ ГРАНИЦА

**измишљени интервју са
Небојшом Брадићем,
председником Савета фестивала**

Шта је оно што данас најмаркантније обележава културу нашег региона?

Метафора раскршћа: обећавајућа смеша догађаја са изгледима да постане легура, трагања нових људи за старим заједничким културним простором, и зебња да се то јавно каже и не претрано смело отварање...

Колико су данас „рампе“, када је реч о култури и културној сарадњи, уистину уклоњене стварност нам показује да је сарадња која се дешава последњих година најчешће резултат иницијативе и гестова појединаца, а не међудржавних програма и пројеката?

Добро је што су то гестови појединаца. Рампе су и спуштене због боље контроле појединог преласка граница. Они коју су их спустили сада ваљда имају разлога да буду задовољни.

Шта је, по вашем мишљењу, оно што би се заиста могло назвати брендом Балкана, и тако пласирати у Европи и свету?

Нисам присталица културе „брендова“. Убеђен сам да су истинске вредности један од најефикаснијих начина да се потражи и пронађе пут култура Балкана у свету.

На који начин би требало иницирати значајнију културну сарадњу у региону, пошто видимо да се на овим просторима данас боље комуницира и сарађује са државама у Европи и свету него са државама које су некад чиниле заједничку домовину?

Нема ничег новог у потреби да се добро, или како кажете боље, комуницира са странцима него са суседима. Камо среће да смо раније

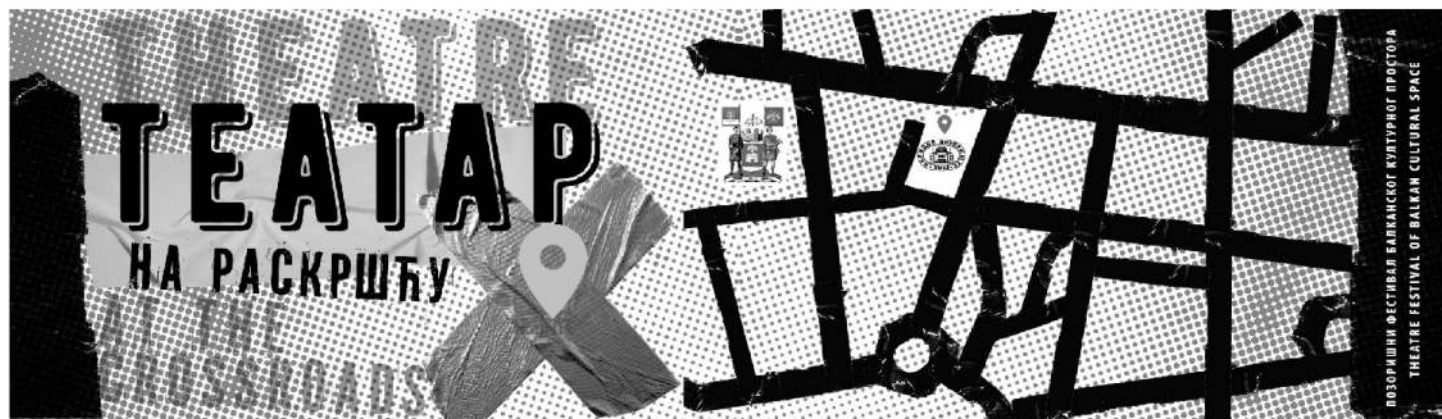
имали прилике да се више дружимо и стварамо с колегама са свих страна света. Доћи ће сигурно и период кад ће млади волети и желети да буду с онима с којима могу да говоре без језичког и политичког посредовања.

Како гледате на сарадњу Србије и земаља у региону, ако се зна да су последњих деценија српским уметницима затворена врата одређених фестивала и институција у суседним земаљама?

Склон сам мишљењу да уметник треба да иде тамо где га позову и где је добродошао, и он лично и оно што он ради. Уосталом, нишки фестивал „Театар на раскршћу“ отвара своју сцену позоришима из региона. Са колегама развијамо добре односе, па верујем у могућност да ће, на пример, Југословенско драмско позориште имати прилику да заигра пред фестивалском публиком у Дубровнику.

Постоји много показатеља да је култура на читавом ексклузивном простору потпуно „умрежена“ у политику, у власт и у финансијску моћ, јер се за културу, нажалост, и даље проси. Рефлекс те чињенице јесте да у амбијенту у којем се моли за новац, уметник не може заиста да буде слободан и критичан, нити се могу стварати провокативна, узбудљива дела. Уколико се и догоди провокација, она је претежно експрес. Какав је ваш став према том „умреженом уметнику“ који је готово постао пракса?

Ако дозволите, говорио бих о другој врсти неизоставно потребне умрежености наших уметника, а то су европске, светске или регионалне мреже у оквиру којих уметници раде, путују и сарађују на заједничким пројектима, а чији значај надилази локални, те зато уметници немају времена ни за политику ни за прошњу.

ПОЗОРИШНИ ДНЕВНИК

Драги дневниче, „оптимизам сећања“ ми казује да ме је, у прошлом веку, у прошлом миленијуму!!/ један од мојих очева, Александар Ђорђевић (друга два су мој тата и Слободан Селенић) довео, као свог сталног драматурга (радили смо много заједно, цео „Бољи живот“, све његове позоришне представе, па и филмове), „на виђење“ у нишко позориште, у коме је провео незаборавних девет сезона, као стални редитељ. Ту ме је дочекао Маре Радисављевић, раскошно образован интелектуалац, диван редитељ, ренесансни уметник, склон иновацијама и модерном у театру, због чега су ми инстант дошапнули да „Маре дави гугутке!“. И да „тера“ на класично, као драматург, да скроз не одлети у авангарду. А ја докторирала на авангарди!... Урадили смо „Главе српске“, по Брани Црнчевићу, у мојој драматизацији, мнооого испред свог времена, са киборзима, са гледаоцима огрнутим белим плаштовима, који седе у рупама, у лабораторији Новог поретка. Не бих рекла, колико се сећам, да смо

били много схваћени. Маре је рано, млад и диван, преминуо, и ја га чувам у сећању као пријатеља, којије на мене оставио огроман, племенит и звездан траг, својом ширином, духовитошћу, неуништивом енергијом...

Данас, када сам с оне стране младости, живим другу младост у нишком Народном позоришту моја младост су моји студенти, који су, у току десетак година, колико сам им предавала историју драме и позоришта, на Интернационалном универзитету, овде, дипломирали глуму како Ирфановој, тако и у Лекиној класи. Из тог нашег дружења, израсло је, чини ми се, дивно пријатељство, па смо и данас у рођачким односима, и зато можете сваког дана да видите како се грлимо и љубимо на сваком кораку, по позоришту и на улици. Од две представе, које смо видели до данас, нишке „Шопаловиће“ и сомборски „Холивуд“, у свакој су играла по два моја студента, и ја сам стрепела и радовала се заједно с њима, и као пријатељица, и као тренер, и као кева. Тања Ригонат, коју веома волим и ценим, изабрала је Милоша Цветковића за Стефана (кога памтим као неког младог Белмонда, онако вечно поспаног) и Катарину Арсић, прелепу, деликатну, преталентовану глумицу, да игра Грађанку, а ја мислим да је она била „као нацртана“ за Софију, јер има ту лепоту, духовну и физичку, од које застаје дах и Дропчево мрачно срце. За „Холивуд“ је Кокан изабрао Немању Бакића (то је онај у трикоу, као Адам), који је на мом

часу увек био замишљен и забринут, невероватно знатижељан дух, и Драгану Шушу, анђела, на сцени, и у животу... На представама се срећем и са Нађом Недовић, која ми је била нека врста асистента, мудрица, одговорна и оригинална, Викторијом Арсић из Крушевачког позоришта, с многим другима... Децоооо („Ко то тамо пева“), поносна сам на вас, преживљавам сваку вашу трему и ту сам за све консултације, од тражења драмског у невербалном театру (видите, Немања и Драгана, да нисмо узалуд то вежбали!), до утешанија за несрећу љубав!...

Овај, први наставак Позоришног дневника посвећујем вама, јер, вољом диригента ове феште, нисам критичарка, него хроничарка, ваљда због оне наше Историје театра... Ово вам је нова младост ваше професорке и другарице, не последња. Што је човек старији, све је млађи, па понеки, на крају, постану деца... Док ово сведочим, у хостелу сам, где сам смештена, као сваки јуноша. И то је део ове илузије младости, која ми је поклоњена, и коју примам онако, како ми је дата.

Заозбиљно, кога интересује моје мишљење о „Шопаловићима“ и „Холивуду“, оно је саопштено у Новостима, чија сам позоришна критичарка, и на том сајту су.

Видимо се вечерас! Немам, зачудо, никакав задатак за вас, осим да сте ми здрави и успешни!

Драгана Бошковић

ОКРУГЛИ СТО КРИТИКЕ О ПРЕДСТАВИ „КАД БИ СОМБОР БИО ХОЛИВУД“

Прва представа у званичној конкуренцији за награде фестивала „Театар на раскршћу“ позоришта из Сомбора „Кад би Сомбор био Холивуд“, подједнако је одушевила и публику и критичаре.

Професор др Јелена Лужина рекла је да је представа шармирала и критичаре и публику на прву лопту, дигла нас је на ноге, подигла нам је адреналин и показала да позориште зна испричати причу и то емотивно. Тако је почело пре много година, онда смо покушали све интелектуализовати, али нека храбра позоришта одлуче испричати причу не стидећи се својих емоција. „Ош увек смо благо најезени после представе која говори о Ернесту Бошњаку који је, заиста, покушао да направи Холивуд од Сомбора. У односу на представу из 1993. која је била вербална, представа Кокана Младеновића покретом је дочарала радост игре. Радост осећају глумци док играју преносећи то на публику. Глумци играју с лакоћом, али оваква представа може се добити само колективним радом. Представе не би било без музике, сценског покрета, а за овакву представу била је потребна храброст. Кокан Младеновић спојио је неспојиво без грешке и критичари би могли ситничарити, али је овде то беспретно и можемо рећи да се овом представом догодило тетатар.

Бојан Муњин понавља да се овом представом догодило тетатар и да се та реченица ретко чује због околности у којим живимо и ми и култура. То доказују емоције које је показала публика и то је најбоље што се позоришту икада може догодити. То је и срце и душа и мишићи и живци и емоције позоришног простора који нас тако весели, али често и разочара. Међутим, вечерас се догодило тетатар, изван сваке патетике треба се поклонити том догађају и свим глумцима који учествују рећи велико хвала.

Александра Гловацки констатује да нам недостаје полемички дух, не да се свађамо, јер не могу ја сада измишљати мане представи којих заправо нема, али треба да улазимо у дијалог. Све изречене квалитете представи делим, уживала сам иако је не гледам први пут. Садашњост је изговорена у реченици „Ви сте ништа“, а све остало је једна једноставна слика прошлости. Тај однос према прошлости је нежна слика, носталгично нежна као и у животу. Жао ми је што Кокан Младеновић није ту да га питам „Шта је са вашим сновима Кокане Младеновићу? Све остало чиме се бавите је, најалост, ова јава и стварност.

Игор Бурић говорио је о синергији коју је успоставио ансамбл. Та врта односа и праћења, када се узме у обзир да је реч о драмском ансамблу је на заиста високом нивоу, текст постоји, али га ми не чујемо, позориште се вечерас играло филма. Свака част и честитке.

Миливоје Млађеновић замислио је сусрет Златана Дорића и Кокана Младеновић у коме би му Дорић сочно рекао да не ради представу без текста. Следећи сусрет, на неком Сомборском раскршћу, био би другачији јер би после представе, исти Дорић, честитао Кокану Младеновићу и загрилио га очински. У овој представи, заиста, показали смо театар на раскршћу, то су две епохе, доминације драмског текста и отварање новог жанра којим се Кокан Младеновић није бавио до сада. То је ризикант потез, али ако је Станиславски рекао да текст у позоришту није вредан пажње, онда је ова представа веома успешна зато што текст није укинут већ је пренет у гестикулацију и мимику. Горопадност на коју смо навикли код овог редитеља само је ублажена, можда нема тај набој, али верујем да је то, управо, била његова намера.

Решење је и у сјајној музици Ирене Поповић Драговић без које представа не би имала такав успех нити такву перцепцију код гледалаца. Представа је ознака новог фестивала и новог театра.

Професор др Ненад Новаковић другачије је доживео представу када је први пут гледао на премијери, рекавши редитељу „Кокане ово ниси ти“. Срећом, то никада нисам објавио и сада мислим другачије. Кокан је у односу на претходне представе спустио децибеле. Вечерас сам схватио да ова представа треба да постоји из два разлога, због дозе носталгије нас рођених у прошлом веку, којима је сећање значајније од планирања и јер говори о нама, негирамо све што је било пре нас и са тим се обрачунавамо брутално. Сјајна је музика, костим, сценографско решење. Све је увезано и ова представа нам показује какав театар треба да буде у времену које долази

Б.Мијалковић

РЕЧ КРИТИКЕ

КАД БИ СОМБОР БИО ХОЛИВУД

Ауторски пројекат Кокана Младеновића, инспирисан драмом Радослава Златана Дорића
Народно позориште Сомбор

Неми узвик

„Ја сам артист!“, узвикује Ернест Бошњак политичарима, протествујући против захтева да снима њихове параде и шараде. Овај врисак, као основа драмског сукоба у представи „Кад би Сомбор био Холивуд“ Кокана Младеновића, до даске је појачан тиме што је без гласа. Како? То је питање триумфа уметности!

Ернест Бошњак је сомборски пионир кинематографије, која је почетком 20. века почела да осваја свет као нови, доминантан уметнички медиј целих сто година. Од онога

што је Дорић испричао драмом, Младеновић је у Народно позоришту Сомбор направио „неми филм“. Кореографкиња Андреја Кулешевић помогла је да оживе слике, а композиторка Ирена Поповић Драговић да оживе емоције. Глумци (драмски!) су, дакако, ту. Вештина с којом се крећу и ентузијазам који шире у осавремењеном слепстику, разарни су.

Вишеструко је важна ова промена форме и „намене“ драмског позоришта. Значења бујају. Слестик је на филму, дакако, обележила ера Чарлија Чаплина, сатиричара социјалних, па и политичких промена изазваних индустријализацијом. Сукобу

сањара и реалиста унутар ње, ретких визионара и слабовиде већине простих интереса, дистанца од актуелних догађаја, само је дала додатно светло на непромењивост неких односа, али без трагике, са комичким и мелодрамским патосом. Поражавајућој стварности узвраћено је осећањима. Као у представи „Путујуће позориште Шопаловић“, када глумица Софија савлада мучитеља Дробца, што је публика „Театра на раскршћу“ у Нишу могла да види у предвечерје првог дана свог новог фестивала.

Игор Бuriћ, Дневник Нови Сад

Изазов за сваког позоришног ствараоца, да без основног средства за рад, језика, храбро са сцене понуди носталгичну причу о илузији да културом можемо промијенити свијет, или боље речено да, ентузијаста у несхваћеном времену и простору бива само понекад тачка за подсећање на минула времена, догађаје и људе. Овом приликом је то главни, стварни лик позоришне невербалне приче Кокана Младеновића и одличних глумаца Народног позоришта из Сомбора, Ернест Бошњак, који са својом идејом, сном, илузијом да филмом може направити све што пожели, да војвођанску паланку може довести близу Холивуда или да буде као тај центар покретних чудовишних слика. Та идеја појединца несхваћеног од савременика, бива изазов да редитељ по мотивима драмског текста истог наслова, Златана Дорића, настаога прије више од три деценије, направи своју посебну необичну, некокановску позоришну игру, препуну емоција, динамике, темпа, јасне приче препуне свјетла, музике и раздрагане игре.

Постоје два јасна и недвосмислена разлога за настајак ове представе: да се са, за Кокана, необичном дозом носталгије и емоцијама, дочара поетизована прича о заборављеном великану једне чаршије и његовој идеји и други разлог је, да се на тест, експеримент стави сам редитељ, али и

ансамбл и комплетан продукциони тим позоришта из Сомбора. Очигледном сагласношћу, великим радом и колективним залагањем свих учесника, створена је представа која надраста причу о једном појединцу и постаје универзално мјесто спајања разумијевања несхваћања појединца у средини и времену живљења.

Почетак и крај у комаду су стварност гдје у представи једино има опорих и сурових ријечи које уоквирују унутрашњу емотивну причу. Иако без гласа, публика прати једанаест глумаца на сцени и осјећа велику галаму без ријечи саткану од порука, назнака, мимике, гестова, акробатике која изванредним сценским покретом (Андреја Кулешевић) и костимима (Татјана Радишић) сама прича радњу више од хиљаде гласова. Музика уживо на сцени Ирене Поповић Драговић, која свирајући ужива и даје посебан тон и ритам представи, пратећи радњу и догађања и овом уоквиреном и заокруженом позоришном пројекту даје посебну арому попуњавајући све промјене и могуће недостатке које публика у брзом смјенивању радње и сцена тешко може да прати и запажа.

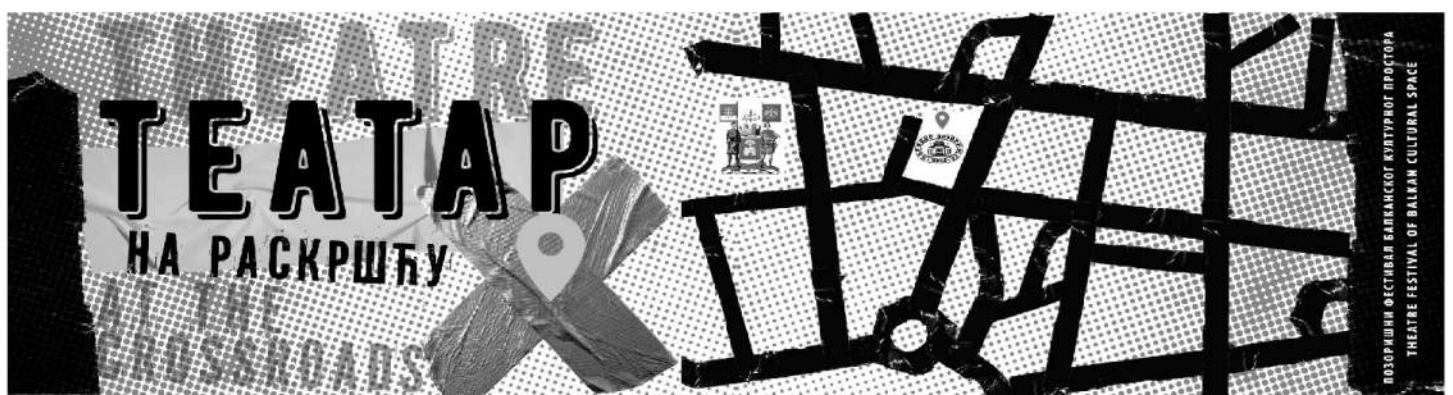
Сценографија је у функцији представе, једноставна и ефектна са јасном визуром погледа кроз објектив филмске камера гдје се преламају све радње. Видео

материјал, као илустрација приче уз своју документарност даје ту ноту носталгије али и сјете за неким минувим временима. Титлови као објашњења времена, догађања и радње посипешују лакше праћење представе која захтијева пуну концентрацију и саживљавање са догађањима на сцени.

Ако је редитељ имао потребу да побегне од гласа, он се није одрекао јасног и прецизног језика позоришног исказа, ако је све нас одмарао од све више присутних повишених тонова и неподношљивог загушења животног простора, ако је имао потребу да покретом, тијелом, мимиком, гестом, непретенциозном акробатиком и емоцијама исказе своју замисао, онда нас је убједио да то сада има смисла.

Ако се ово игра на фестивалу који има слоган „Тетар на раскршћу“, хоћу да вјерујем да можда ово може да буде раскршће за позориште и све нас који смо одрастали и заинтересовани за позориште које живи и мијења себе и нас, а не да буде само пуки хроничар наших фрустрација, понекад скромних желја и неостварених илузија. Играјмо се у позоришту, али не и са позориштем.

Проф. др Ненад Новаковић

"Кад је Сомбор био Холивуд"

Ернест Бошњак, Сомборац, био је један од пионира кинематографа са ових простора, сањар са непоколебљивом амбицијом да у балканску варош уведе кинематографско светло. А Сомбор га је изневеравао и споплитао, више него што је ишта од тог светла видео.

Прича је тужна, сввремена. Па како Кокан Младеновић успева да јој да златну носталгичну патину, и зашто то уопште чини? У односу на шта носталгија?

Рекла бих - у односу на Бошњакове снове; на време у коме се, независно од околности,

још увек могло сањати без оптерећујуће сумње, неверице и ироније. Снови имају ту магичну моћ да реалност лише њених сувих нијанси, да је прикажу у јарким, јасним бојама; као у сећању, које не памти реченице већ само емоцију, као у носталгији, којој нису потребне речи. Само поглед, осмех, покрет.

Причу о Бошњаку Младеновић тако и приповеда. Нема говора. Рађу и ликовне носи снажна и експлицитна музика Ирене Поповић Драговић, живо изведена на сцени, пратећи сваки покрет глумца. Без говора, сва остала глумачка средства су појачана. Рађа, подељена на поглавља са насловима, је брза, узбудљива, духовита и повремено дубоко емотивна.

Давид Тасић Даф дирљиво спаја сету заборављеног старца са недодирљивошћу човека кога носе снови; Марко Марковић ставом, погледом и осмехом који готово да нису појачани, неодољиво лако а сугестивно пружа сваку нијансу младог Бошњака. Бранислав Јерковић је експлицитно зло власти и цркве у сваком времену. Читав ансамбл у прецизној и фасцинирајућој заиграности.

Из гледалишта питање које се намеће шта је појело снове савременог позоришта.

Александра Гловацки, Други програм Радио Београда

Зашто живимо?

Док сам синоћ гледао ту поетичну и узбудљиву представу чудног наслова „Кад је Сомбор био Холивуд“ Кокана Младеновића, у којој главни јунак по први пут доноси биоскоп у успавану војвођанску варошицу, помислио сам на онај већ давни филм „Фицкаралдо“ Вернера Херцога. У њему главни јунак жели да направи оперу усред амазонске прашуме, преноси пароброд преко планине и пушта оперне арије Енрика Каруза доморочима, који мисле да су на тај начин по први пут у директној вези са небом и боговима. Оно што је важно и за ту представу и за тај филм и за пуно сличних примјера у

животу и у умјетности јест да њихови главни актери нису тек романтични јунаци иза којих остаје тек тугаљиво сјећање на један безнадежни покушај који ће угушити неосјетљивост локалне средине и појести прашина времена. Представа „Кад је Сомбор био Холивуд“, осим те бриљантне глумачке изведбе у маниру нијемог филма, подсећа нас по ко зна који пут и то ми се чини њеном највећом вредности - да постоји нешто пресудно више од пуке свакодневнице људског живота и да човек, онда када је заиста важно, мора ставити на коцку и себе и властити живот, да би тај исти живот стварно имао смисла. Јер та широка стаза по којој сви ми остали ходимо је јасна; сигурна плата, кров

над главом и пензија до смрти. Због тога често морамо да говоримо оно што не мислимо, да чинимо оно што не би требали чинити, да не истурамо главу и да се чувамо залуталих метака. Финално, представа „Кад је Сомбор био Холивуд“ поставља пред нас оштру али поштену дилему: желимо ли живјети мали псећи живот глувог трајања или желимо уложити херојски напор да остваримо онај дубински налог који свако зна да носи у себи без обзира да ли смо пекари, инжењери или глумци - због којег једино има разлога да живимо.

Бојан Муњин, Трећи програм Радио Заграда

ПИСАНО ЛОГИКОМ ТЕЛА

Репертоарски јасно артикулисана потреба Народног позоришта Сомбор да се једним својим смером посвети значајним личностима које су физички обитавале у маленом (али од средине 18. века слободном граду) војвођанском граду а чије је дело својим значајем далеко надмашивало границе локал ног. Уметничка течевина таквог наума јесу представе високо изнад пригодног „осветљавања“ завичајног пејзажа.

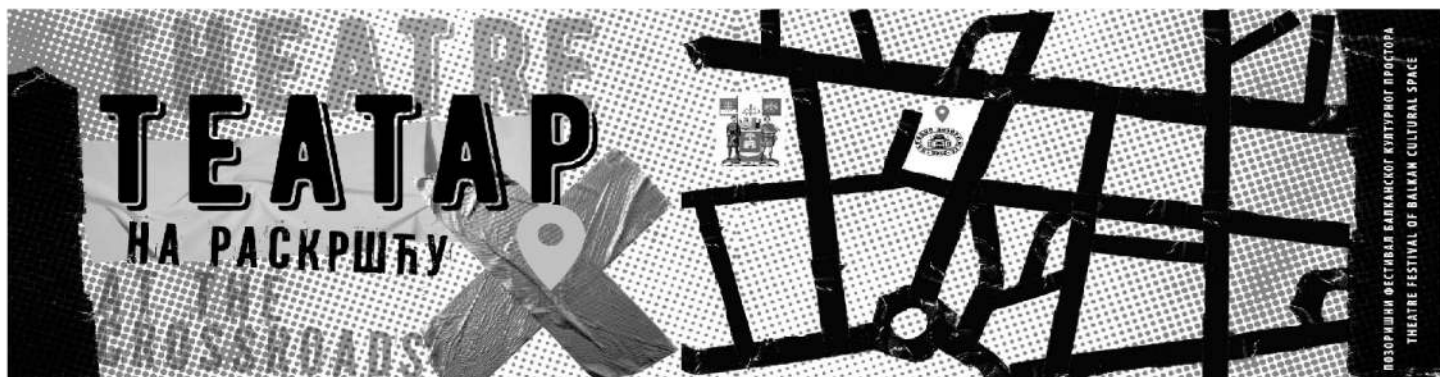
Веома ризикантан приступ драмском тексту текста Радослава Златана Дорића *Кад би Сомбор био Холивуд*, заснованог на биографији филмског занесењака Ернеста Бошњака Кокан Младеновић је успешно извео зато што се се усредредио на догађајну димензију текста. И то му је омогућило ефикасно али врло разговетно брисање драмског текста: на истој подлози

писао је текст представе у којој је вербално замењено гестуалним, мимички, али истумачено, кад је то неопходно, натписима карактеристичним за епоху немог филма из којих искри карактеристична Коканова духовитост базирана на језичким играма („Тамо далеко је Војовдина“, „Сомбор музама не верује, итд). Врлина овог поступка је у томе што се Младеновић није бавио само испитивањем сродности позоришта и филма што би, могуће је, остало на нивоу илустративних, имитативних, „живих слика кинематографа“, заводљиве редитељске досетке, него наводи хармонични и динамични глумачки ансамбл сомборског позоришта да следећи логику тела (кореограф Андреја Кулешевић) активирају укупан динамички и моторички потенцијал усклађен с значењем и звучањем музике Ирене Поповић Драговић која преобликовањем музике немог филма отвара потпуно нови асоцијацијски простор а који

опет ствара складну целину са вишезначном сценографијом Марије Калабић (може да се доживи и као низ од пет сценских портала који се у перспективи умањују и сугеришу губљење драмског театра и претварају у обличје препотопске камере).

На отварању новог позоришног фестивала *Театар на раскршћу*, чија је интенција да се позоришно обухвати балкански културни простор, удешен је уметнички продуктиван сусрет позоришних поетика прошлог и овог столећа. Удешен је леп омаж уметности и двојници уметника Дорићу и Бошњаку, али и објављен нови, у другим представама већ наслућивани, поетички смер Кокана Младеновића чије је обележје удаљавање од вербалних, у корист кинетичких елемената и благо, привидно затомљавање друштвено-критичке оштрице.

Проф, Др Миливоје Млађеновић, Сомбор

ПРАТЕЋИ ПРОГРАМ

ПРЕДСТАВЉЕНА ЕДИЦИЈА „АРС СЦЕНА“ ИЗДАВАЧКЕ КУЋЕ „КЛИО“

ЛИТЕРАТУРА ЗА ОНЕ КОЈИ ПРОМИШЉАЈУ ПОЗОРИШТЕ

У оквиру пратећег програма фестивала „Театар на раскршћу“, јуче је у позоришном фоајеу представљена Издавачка кућа „Клио“, са посебним освртом на њену едицију „Арс сцена“, коју уређује редитељ Небојша Брадић.

О едицији су говорили Небојша Брадић, Зоран Хамовић, главни уредник „Клија“ и Александар Милосављевић, критичар и театролог. Промоцију је модерирао Дејан Петковић, театролог и члан Савета фестивала „Театар на раскршћу“.

Издавачка кућа „Клио“ наредне године ће обележити три деценије постојања.

„Ми смо кућа која од оснивања претендује да буде друштвено ангажована. Мотивација нам је да, пре свега младима, омогућимо да јачају свој таленат тиме што ћемо им доприносити знањима у областима важним за креативан свет“, навео је Хамовић.

Уз коментар да је 12. март један од оних датума који су били „раскршће у новијој српској историји“, Хамовић је поставио питање колики је помак учињен „у нашој драми од деведесетих“.

„Нисмо успели да променимо онај дух који је кастрациони, повезан са губицима, не са добицима. А интелектуалци, ако су заиста интелектуалци, имају дужност да размишљају далекосежно и дугорочно. Имали смо задатак да подстакнемо младе људе да својим мислима врлудају где желе, али да остају овде и мењају ово друштво на боље“, навео је Хамовић уз оцену да данас нема места за свет који нешто озбиљно ствара.

Уредник едиције „Арс сцена“ Небојша Брадић истакао је да је она намењена и позоришним практичарима и позоришним гледаоцима. Ове књиге су, како је рекао, „позивница за људе из света позоришта да се врате у клупе и искористе ове књиге за добро промишљање“.

Брадић је посебно поменуо надањујућу књигу славног редитеља Питера Брука (1925) „Суштина милосрђа Размишљања о Шекспиру“ и „Почети изнова Промена театарског система“ Драгана Клаића, која говори о „растућој професионализацији комерцијалног театра“, и „помоћи ће нам да схватимо где је граница институционалног позоришта“.

Кроз анегдоту о разговору са власником бродвејског позоришта од пре више година, који ниједном није поменуо позориште већ је искључиво говорио о индустрији, Брадић је рекао како му тада то није било сасвим јасно пошто је његов властити доживљај позоришта другачији, али је данас и код нас присутан и актуелан појам креативне индустрије.

„А индустрија користи уметност као своју сировину, и она се не бави тиме да развија таленте. Индустрија није нешто што је спас и решење, она је део економије и треба бити свестан претеће опасности која долази од индустрије“, рекао је Брадић.

На питање каква је улога појединца у томе, редитељ је рекао да је сигуран да ће неки појединци успети да се одбране од индустрије, од „налога времена“.

„Издања која се баве позориштем не могу бити комерцијална, али доносе много више ефеката на заједницу него неке књиге које се објављују у хиљадама примерака“, истакао је Брадић.

Осврћући се на издаваче који су, попут „Нолта“ и „Рада“, у некадашњој Југославији објављивали књиге о позоришној уметности, театролог Александар Милосављевић је рекао да ни тада није било

много оних који су куповали те књиге, али је држава мислила да треба да објављује озбиљне књиге, да оне треба да буду њен пројекат, макар немале комерцијални ефекат и не доносиле издавачу неки посебан новац.

„А сада смо постали део општег комерцијалног пројекта неолибералног капитализма. Оно што би требало да буде државни пројекат, сада је приватна мисија једног човека“, навео је Милосављевић који је као светли пример, поред издања „Клија“, назначио и издања Стеријиног позорја.

Милосављевић је као посебно значајна издања „Клија“ издвојио књигу „Трагедија иницијације или непостојани принц“ Ивана Меденице, „Аристотел или вампир западног позоришта“ Флоранс Дипон, „која преиспитује мање Аристотела а више наше представе о њему и однос идолопоклонства“, и Брукову књигу.

„Тек са критичким односом према стварности, човек постаје не само грађанин, већ потврђује да је и људско биће“, навео је Милосављевић.

Небојша Брадић је током промоције истакао и разлику између прављења озбиљних фестивала и „фестивалности“, и навео да је „умножавање фестивала феномен широм Европе последњих година“, а да је прављење озбиљног фестивала изазов за локалну заједницу и град.

„Фестивал 'Театар на раскршћу' је једна светковина која би, по мом дубоком осећају, требало да буде ритуална, да се дешава сваке године“, навео је Брадић.

Дејан Петковић, модератор трибине и театролог, истакао је да би многи стручни радови и докторати тешко били написани без издања која објављује „Клио“.

На промоцији је кроз питања из публике дотакнута и тема шта би требало да понуди театар новог времена, али ће се о њој, како је речено, више говорити на трибини која ће бити организована за викенд под називом „Театри Балкана Сарадња на раскршћу“.

А. Гојковић

ДАНАС НА ФЕСТИВАЛУ

ШТА ОСТАЈЕ ПОСЛЕ РЕВОЛУЦИЈЕ?

А гдје је ту човјек?

СРЕДА, 13. март

20:00 Сала Народног позоришта у Нишу
СЦЕНА МЕСС & САРАЈЕВСКИ РАТНИ ТЕАТАР САРТР, Сарајево,
Босна и Херцеговина
WE ARE BORN NAKED AND THE REST IS...

Према мотивима „Анархије у Баварској“ Р. В. Фасбиндера

Режија: **Флоријан Фишер**

Асистенткиња редитеља: **Реа Југо**

Драматургија: **Дино Пешут**

Костимографија и сценографија: **Сузан Шерер**

Асистенткиње сценографкиње и костимографкиње: **Нермина**

Хрнић, Маја Батина

Музика: **Самјуел Кериц**

Играју: **Снежана Божићевић, Ади Хрустемовић, Тина Кесеровић, Јасенко Пашић, Маја Салкић**

Сликање уживо: **Обојена клана (Армин Зимић, Ален Рамчевић, Ведран Поричанин, Бењамин Ченгић)**

Пројекат финансирани: Министарство културе и спорта Кантона Сарајево & Фондација за музичке, сценске и ликовне умјетности Сарајево

Партнери пројекта: Гете Институт БиХ & Амбасада Њемачке
Захваљујемо се: Брајану Кембелу, Омеру Османовићу, Зорици Радоновић, Позоришту младих Сарајево, Народног позоришту Сарајево, Адиси Ватреш Селимовић, Лејли Хошић, Муји Пељти, Јовану Дивјаку, Дамиру Бановићу, Зулфикару Филандри

У складби *Born, Never Asked*, хладни глас Лори Андерсон каже: *Рођен/а си, и сада си слободан/а. Стога, сретан рођендан!* Електрична виолина наставља гудити. Остаје горко питање, што долази након те нежељене, додијелене слободе, нултог рођендана. Након иницијалног биолошког чуда, дијете се увезује у комплексне обитељске сугестиве, преко којих оно постаје јединицом ширих политичких и економских наратива.

Дијете је рођено голо, огољено, а све остало долази од првог контакта. Више није могуће говорити о неправедним политичким и економским процесима којима свједочимо, а да се обитељ не пропита критички. У капиталистичком саставу, она је најмања управна јединица преко које се успоставља састав неправедности. Увијек између приватног и јавног, по потреби и у логици искључења, обитељ је флуидна категорија која, иако перфорира у емотивном регистру, оставља дубоке утиске у даљњој репродукцији неправедности и неравноправности.

Стога, *We are born naked and the rest is...* је колаж представа, перформативна збирка сесеја, серија покушаја лиминалности. Сцене се редају, а изнад њих треперинеколико питања, што је онкрај обитељи, што је у њеној сржи па чак и што је последице обитељи, што је у њеној подсвијести, које тајне скрива и на који начин судјелује, на разним равнима људског искуства? Који су потенцијали обитељи када сеодмакнемо од љепљивог мириса носталгије? Редатељ Флоријан Фишер пише на почетку процеса: *Другови, погледајмо обитељу уочи!*

Ова представа је прије свега један колективан труд, сцене се нижу једна за другом повезане једном знатичељом тезом, ако не и питањем које си поставља Фасбиндер (и Жижек): *Што долази дан након револуције?* Постоје ли неке будућности гдје ће почетне позиције бити праведније, та иницијална слобода дуготрајнија, а срећа опипљивија?

Дино Пешут, драматург

СРЕДА, 13. март

21:00 Сала Позоришта лутака у Нишу
КРАЈЕВСКО ПОЗОРИШТЕ ЗЕТСКИ ДОМ НА ЦЕТИЊУ, Цетиње,
Црна Гора
Карл Маркс
КАПИТАЛ

Режија: **АНДРАШ УРБАН**

Драматургија: **Ведрана Божиновић**

Композиција: **Ирена Поповић Драговић**

Костимографија: **Лина Лековић**

Асистенти на пројекту: **Јелена Одаловић, Миња Новаковић**

Асистент у маркетингу: **Џина Донели**

Играју:

Јелена Лабан

Јелена Шестовић

Павле Прелевић

Стеван Вуковић

Музичари:

Миливоје Пићурић - клавир; **Јован Бјелица** - гитара; **Блажо Татар** - бубњеви; **Ведран Зековић** - бас гитара

* У представи играју студенти друге године ФДУ Цетиње, у класи проф. Бранислава Мићуновића

То је оно што се Маркс пита над целокупном историјом филозофије. То питање поставља политичкој економији свога времена, која велича капиталистичку производњу и прогрес. Али и нама. Гдје је човјек у индустријској револуцији? Гдје је човјек у технолошком напретку? Гдје је човјек у гомилању робе? Гдје је човјек у државама које већ више од двадесет година живе у транзицијама? Гдје је човјек у капитализму? И, са дистанце од тридесет година, гдје је човјек у комунизму, који је сасвим сигурно био једна од најкрвавијих идеологија људске историје, са властитом девијантном девизом, која као да је неки перверзни одговор на Марксово питање „нема човјека нема проблема“. Деведесетих година прошлогвијека Карл Маркс сачувао је по други пут. Затрпале су га рушевине берлинског зида. Покопан је као лош економиста, никакав друштвени аналитичар и катастрофалан прогнозер. Капитализам је однио побједу на домаћем терену и повео у гостима. Маркс је проглашен идеологом комунистичког фашизма. На просторима бивше Југославије, као и свих оних источноевропских земаља које су коначно стргнеле жељезну завјесу, марксистичка идеологија постајала је готово херетичко учење. Вратили смо се правој вјери. У Бога. И новац. Марксова дјела су се спаљивала. На нашим просторима и зато јер су те књиге увијек биле штампане на квалитетном папиру дебелих корица па су добро горјеле у пећима градова без струје и под сталним гранатирањем. Пали! Кома ће још требати „Капитал“?

Ведрана Божиновић, драматуршкиња

ПРАТЕЋИ ПРОГРАМ

СРЕДА, 17:00

Промоција монографије, ауторке Татјане Њежић

„**Милени Дравић - више од уметности**“

О књизи говоре:

Татјана Њежић, ауторка

Александар Милосављевић, позоришни критичар и театаролог

Издавач: Народно позориште у Нишу

За издавача: Спасоје Ж. Миловановић, директор

Редакција: Миљана Николић, Александра Гојковић,

Биљана Мијалковић, Тихомир Јовановић

Фото: Никола Милосављевић

Тираж: 100 примерака

Штампа: Boom Basic doo, Ниш

Народно позориште Ниш

Синђелићев трг бб, 18000 Ниш, Србија

Централа +381 (0)18 527 371

Управа +381 (0)18 245 441

Благајна +381 (0)18 245 472

Маркетинг +381 (0)18 245 478, +381 (0)18 209 220

E-mail: npnis@narodnopozeristenis.rs

direktor@narodnopozeristenis.rs

uprava@narodnopozeristenis.rs

marketing@narodnopozeristenis.rs

Tehnika@narodnopozeristenis.rs

ОРГАНИЗАТОР
ФЕСТИВАЛА

ПОКРОВИТЕЉ
ФЕСТИВАЛА

НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ
НИШ

ГРАД НИШ

ПРИЈАТЕЉИ
ФЕСТИВАЛА

ПАРКИНГ СЕРВИС НИШ
да увек има слободног места

МЛАДИ
АМБАСАДОРИ

STATUS
VINARIJA

МЕДИЈСКИ
ПРИЈАТЕЉИ
ФЕСТИВАЛА

BELLE
AMIE
PORTAL

Народне новине

Niš čita
www.
NISKE
vesti.rs

zона
PLUS

bum
99.5

super
radio
radio.
internet.
magazin.

Naissus.inf

РАДИО
глас
92 MHz

BANKER
98.3 MHz
radio
ZA LEPSI DAN.

mediapress.rs
Informativno zabavni portal Srbije

K::CN 1